

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора педагогічних наук, професора, Овчаренко Наталії Анатоліївни
про дисертацію **Чень Хуейхуей**
«Розвиток музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина
XX – початок XXI століття)»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

Державна політика у КНР спрямована на розвиток людського капіталу, зокрема, і зростання освітньої складової. Такі орієнтири є цілком логічними, оскільки інтелектуалізація економіки, що зростає, є одним із сучасних критеріїв сучасності, ставить на перше місце високоякісну освіту, яка активізує всі країни для вдосконалення освітньої моделі, що нині існує. Культурні традиції КНР мають цікаві специфічні форми, відмінні від інших країн, що викликає інтерес у нашому дослідженні.

Проблема підготовки майбутніх учителів на основі використання світового досвіду є актуальною в Китаї та в Україні, особливо в галузі музично-педагогічної освіти. Адже саме вчитель музики має забезпечити формування духовного, естетичного, творчого потенціалу суспільства. Важливим для сучасних педагогічних досліджень у цьому контексті можна вважати досвід КНР, яка в умовах динамічного суспільно-політичного розвитку приділяє багато уваги створенню незалежної та гнучкої системи підготовки майбутніх учителів музики. Компаративні педагогічні розвідки мають виявити проблеми та зміни, що відбуваються в музично-педагогічній освіті КНР на тлі загальносвітових тенденцій.

Розв'язання проблемних питань, основними з яких визнаємо окреслені автором суперечності між: між тенденцією інтеграції систем музично-педагогічної освіти КНР та України до світового освітнього простору й потребою у збереженні національних освітньо-культурних традицій; між об'єктивною цінністю ідей розвитку музично-педагогічної освіти другої

половини ХХ – початку ХХІ століття та неготовністю китайських та українських педагогів сприйняти та реалізовувати їх на практиці; необхідністю підвищення у вітчизняній системі освіти вимог до розвитку музично-педагогічної освіти та недостатньою увагою до їх переосмислення та впровадження в освітню практику з урахуванням сучасних реалій; потребою різнобічного розвитку сучасної системи розвитку музично-педагогічної освіти в Україні на основі використання прогресивних досягнень не тільки європейської, але й східної освітньої системи та недостатнім дослідженням цього питання у вітчизняній науковій літературі; накопиченим у КНР цінним досвідом розвитку музично-педагогічної освіти та відсутністю наукових розробок щодо його впровадження в цей процес в Україні.

У рецензованій роботі переконливо обґрунтовано актуальність обраної теми, чітко визначено науковий апарат дослідження. Зміст роботи відповідає поставленим завданням, а суть досліджуваної проблеми – темі дисертації. Дисертантка здійснила продуктивну спробу вирішення даної проблеми.

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри початкової і професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Підвищення ефективності навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх та вищих педагогічних навчальних закладах» (РК31– 200199004104). Тема затверджена вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол №9 від 22.12.2017 р.).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

У результаті проведеного дослідження дисертанткою: здійснено цілісне дослідження проблеми розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) та визначено методологічні підходи дослідження: системний, синергетичний, історико-культурологічний, цивілізаційний, антропологічний, аксіологічний, парадигмальний, компаративний, параметричний, підхід загального соціального контексту, інтонаційний тощо; обґрунтовано етапи розвитку музично-педагогічної освіти в

КНР (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): *етап стабілізації* (1949-1965 рр.), що проходив під сильним впливом СРСР у всіх галузях життєдіяльності КНР, характеризується стандартизацією мети музично-педагогічної освіти у перших навчально-програмних документах (естетичне виховання засобами співу); *етап регресу* (1966-1976 рр.), що збігається за часом з Великою культурною революцією, характеризується редукацією (спрощення, ослаблення) мети музично-педагогічної освіти, основою яких є цінності політичної ідеології: ідейність, схиляння до культу особистості Мао, непримиренність до класових ворогів; *етап реконструювання* (1977-1994 рр.), що ознаменувався входженням КНР в нову фазу розвитку соціалізму та відновленням зруйнованої системи освіти, що характеризується поступовим переосмисленням цінностей та цілей музично-педагогічної освіти, поверненням їм поліфункціонального характеру; *етап концептуалізації* (1989 по теперішній час), відзначений соціальним замовленням на розвиток якісних характеристик нації, характеризується підвищенням статусу та місії музично-педагогічної освіти, поширенням його на всі вікові категорії здобувачів, уточненням його цілей в опорі на комплекс антропологічних підходів (персонологічний, культурологічний, соціологічний) з урахуванням інтересів особи, суспільства та держави; визначено *зміст, форми та методи* (метод правильного співу, метод правильної вимови, метод управління голосом, метод лістингу музичного інструменту тощо) розвитку музично-педагогічної освіти в КНР (друга половина ХХ – початок ХХІ століття); визначено напрями імплементації китайських ідей розвитку музично-педагогічної освіти в Україні: варіативність організації освітнього процесу, підґрунтя на позитивний досвід інших країн в підготовці вчителя музичного мистецтва, організація академічної мобільності здобувачів освіти та викладачів; міжнаціональне та міждержавне проведення різних музичних конкурсів; розробка національної моделі музично-педагогічної освіти на засадах національних традицій та естетичних ідеалів у поєднанні з сучасними інноваційними тенденціями її розвитку тощо; до провідних напрямів імплементації українських ідей в музично-педагогічну систему КНР

належать: подальше реформування китайської музично-педагогічної освіти на засадах ідей гуманізації та гуманітаризації освітнього процесу; формування гармонійно розвиненої особистості вчителя музичного мистецтва, оскільки музично-педагогічна освіта повинна надавати можливості для індивідуалізації в підготовці вчителів, проектування їхніх індивідуальних освітніх траєкторій в процесі навчання; підготовка вчителів музичного мистецтва з урахуванням того, що технологічний компонент буде доповнений гуманітарним (гуманітарна складова має включати як глибоке опанування музично-педагогічних інноваційних систем загального музичного виховання, і розширення загальнокультурної та психолого-педагогічної підготовки).

Подальшого розвитку набули наукові положення про зміст, форми та методи підготовки майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти КНР. До наукового обігу введено невідомі та маловідомі джерела китайською (32) мовою, окремі факти й положення, пов'язані з розв'язанням досліджуваної проблеми.

Нові факти, одержані здобувачем.

Дисертація Чень Хуейхуей є порівняльним дослідженням, що спрямоване на виявлення цінних ідей і позитивного досвіду у напрямі розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) та їх творче використання у процесі реалізації ОПП підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальностями 014 – Середня освіта («Музичне мистецтво»). Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на наступні результати, що мають вагому наукову новизну.

По-перше, цінною, з точки зору педагогіки вищої школи, є здійснене цілісне дослідження проблеми розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття).

По-друге, цінними є розкриті наукові підходи: системний, синергетичний, історико-культурологічний, цивілізаційний, антропологічний, аксіологічний, парадигмальний, компаративний, параметричний, підхід загального

соціального контексту, інтонаційний, на основі яких розкривається методологічна складова проблеми дослідження.

По-третє, цінним є узагальнений китайський досвід із визначеної проблеми за такими напрямками: зміст, форми, методи розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз тексту дисертації Чень Хуейхуей та змісту публікацій дисертантки дають підстави для висновку стосовно наукової достовірності викладених автором результатів. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується належною теоретичною базою, ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць і, загалом, не викликає сумніву.

Дисертантка використовує в роботі загальнонаукові методи – аналіз, синтез, узагальнення, класифікацію та аналогію для характеристики джерельної бази досліджуваної проблеми, висвітлення рівня її наукової розробленості, уточнення суті базових понять. Значення для науки і практики отриманих автором результатів.

Дисертаційне дослідження Чень Хуейхуей містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальну наукову проблему.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (довідка №01/10-278 від 17.11.2021 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка №57-01/1327 від 15.11.2021 р.), Криворізького державного педагогічного університету (довідка №01-662/9 від 30.11.2021 р.), Комунального початково спеціалізованого мистецького навчального закладу «Дитяча музична школа №9 ім. В.І. Сокальського» Департаменту культури Харківської міської ради (довідка №70/1 від 19.11.2021 р.).

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом.

Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (324 найменування, з них 245 – іноземними мовами) і 5 додатків (на 41 сторінці). Загальний обсяг дисертації становить 323 сторінки, основний зміст викладено на 180 сторінках. Розділи дисертації логічно завершені, містять висновки, які відповідають змісту та поставленим завданням дослідження.

Дисертантка на достатньому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, її актуальність, визначила мету, завдання, об'єкт, предмет, концепцію, методологічні й теоретичні основи, аргументувала використання обраних методів дослідження.

У першому розділі – **«Теоретико-методологічні основи розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття)»** – дисертантка глибоко проаналізувала стан досліджуваної проблематики; досить вдало визначила соціально-культурні та суспільно-політичні передумови розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття) та обґрунтувала етапи розвитку музично-педагогічної освіти в КНР (друга половина XX – початок XXI століття) у світовому й китайському науковому дискурсі. Чень Хуейхуей обґрунтувала, з чим ми погоджуємося, проблему відсутності праць, які б розкривали питання проблеми розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття). Як позитивне слід відзначити визначені особливості розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття)..

У другому розділі – **«Досвід організації музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття)»** – дисертантка глибоко проаналізувала зміст, форми і методи розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття). Найбільшого практичного значення набуває проведений авторкою ґрунтовний

компаративний аналіз творчого використання досвіду для підвищення рівня сформованості готовності майбутніх учителів музики в ЗВО України, які навчаються за спеціальностями 014 – Середня освіта («Музичне мистецтво»).

Виходячи з аналізу основної частини роботи, доходимо висновку, що мета в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Творчий задум авторки дисертації досить чітко виявляється у всіх компонентах її наукового апарату: в обґрунтуванні актуальності, визначенні мети, завдань, об'єкта, предмета, теоретичних засад дослідження. Звертає на себе увагу логічно виправдана структурованість та послідовність викладу змісту дисертаційної роботи, яка повною мірою відповідає меті та завданням проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Чень Хуейхуей за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. У першому розділі при аналізі проблеми розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття) було б доцільним більш чітко визначити основні наукові підходи та розбіжності у дослідженнях українських та китайських учених з даної проблематики, виявити групи досліджень, їх основні здобутки та невирішені проблеми.

2. Характеризуючи зміст та організацію музично-педагогічної освіти в КНР (друга половина XX – початок XXI століття, було б доречним зіставити вимоги щодо змісту підготовки вчителя музики, визначені в українській ОПП підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальностями 014 – Середня освіта («Музичне мистецтво»), що реалізуються у вищій школі

КНР.

3. На нашу думку, в поданій дисертації варто було більш ретельно висвітлити аспект урахування специфіки розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття).

4. Упевнені, що дисертацію прикрасив би ґрунтовний аналіз переваг і недоліків процесу розвитку музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття). Це обумовило б можливість більш чіткого окреслення проблемного поля дослідження.

5. На наш погляд, варто було б більш глибоко висвітлити перспективи китайського позитивного досвіду розвитку музично-педагогічної освіти в закладах вищої освіти України.

Висловлені зауваження та побажання не є принциповими й не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Чень Хуейхуей, результати якої відзначаються науковою новизною, є достатньо обґрунтованими, мають теоретичне та практичне значення.

Дисертаційна робота Чень Хуейхуей «Розвиток музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття)» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри методики музичного
виховання, співу та хорового диригування
Криворізького державного педагогічного
університету

Наталія ОВЧАРЕНКО